

Jaarverslag 2008 van de Stichting Oude Gelderse Kerken

Bestuur:

Het bestuur van de SOGK was eind 2008 als volgt samengesteld:

<u>voorzitter:</u>	Prof. Dr. H. G. de Gier
<u>vicevoorzitter:</u>	Dhr. G. van Reenen
<u>secretaris:</u>	Mw. T. M. van Essen - de Wal
<u>penningmeester:</u>	Dhr. C. Brinkman
<u>bouwkundig adviseur:</u>	Dhr. W. Wensink

Deze personen vormen het Dagelijks Bestuur.

Het Algemeen Bestuur bestaat uit dezelfde personen, aangevuld met:

Mw. Dr. E. B. F. Pey
Dhr. J. G. W. R. Dekkers
Dhr. Drs. K. Emmens
Dhr. E. J. C. Kamerling
Dhr. Mr. C. A. M. Kleipool
Dhr. F. J. van Lochem
Dhr. G. Oldenbeuving

Het bestuur is in 2008 11 keer in vergadering bijeen geweest, waarvan 7 maal als DB en 4 maal als AB.

De AB vergadering in september werd gecombineerd met het jaarlijks overleg met de Plaatselijke Commissies.

In 2008 zijn drie nieuwe leden tot het bestuur toegetreden.

Prof. Dr. H. G. de Gier werd de opvolger van de heer drs. J. Buitink, die op 25 april zijn functie neerlegde.

Mevrouw T. M. van Essen - de Wal werd op 11 juni benoemd tot opvolgster van mevrouw E. van der Vliet - Bats, die wegens verhuizing geen deel meer kon uitmaken van het bestuur. Drs. K. Emmens is in het Algemeen Bestuur tot opvolger benoemd van drs. J.J.P.Gardeniers.

Het jaar 2008:

Het jaar 2008 was uitgeroepen tot Jaar van het Religieus Erfgoed. Het hele jaar waren er diverse activiteiten, vooral het festival "Geloven in Gelderland" heeft voor vele prachtige bijeenkomsten gezorgd.

In samenwerking met het Gelders Genootschap heeft de Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK) een workshop over beheer, onderhoud en exploitatie van religieus erfgoed gegeven, met medewerking van drs. J. Gardeniers. De doelstelling van de SOGK om zo veel mogelijk religieus erfgoed te behouden voor het nageslacht, en waar mogelijk een nieuwe bestemming te geven, wordt met de dag actueler.

Dit werk is alleen mogelijk met de hulp van vele vrijwilligers, en door de giften van donateurs.

Door middel van lezingen, excursies, publicaties en de uitgave van het blad VENStER probeert de SOGK zich te profileren, en mensen te interesseren voor de cultuurhistorische rijkdom van de religieuze monumenten in onze provincie.

De SOGK heeft zes kerken en één synagoge in bezit, en draagt zorg voor beheer en onderhoud.

Er zijn gesprekken gaande over een eventuele verwerving van de H.Antoniuserk op de Kranenburg, bij Vorden, gem. Bronckhorst.

VENStER:

Het kwartaalblad VENStER is één van onze contacten met de donateurs en andere belangstellenden. Het bevat informatie over onze kerken, en wat daar zoal te doen is. Verder worden er interessante stukken geplaatst over uiteenlopende onderwerpen, en verslagen van samenkomsten en excursies.

Het blad wordt ook naar kerken, bibliotheken en vele Gelderse gemeenten gestuurd.

De redactie werd gevormd door de heer B.T.M. Verheij, dr. H.Demoed, mevrouw dr. E.B.F.Pey en mevrouw P.Keijzer.

Donateurs:

Eén van de belangrijkste pijlers van onze organisatie wordt gevormd door onze donateurs.

Per 31 december 2008 bedroeg hun aantal 1236.

Door de vergrijzing en de ontkerkelijking is het heel moeilijk mensen, en dan vooral jongeren, bewust te maken van het belang van behoud van ons religieus erfgoed.

De SOGK probeert door diverse activiteiten haar naamsbekendheid te vergroten.

Er wordt twee maal per jaar een excursie georganiseerd voor donateurs en andere belangstellenden.

Ook is er jaarlijks een donateursdag.

In 2008 voerde de voorjaarsexcursie op zaterdag 31 mei naar de middeleeuwse kerken van Kranenburg, Kleef en Kalkar.

Tijdens die bijeenkomst werd afscheid genomen van twee leden van de excursiecommissie, te weten mevrouw A. Slager - Dijkstra en de heer J. Gardeniers. Zij hebben jarenlang zeer professioneel gewerkt in deze commissie. De heer K. Emmens is vanaf 31 mei voorzitter van de excursiecommissie geworden.

De najaarexcursie op zaterdag 27 september leidde naar de noordelijke IJsselvallei, waar de middeleeuwse kerken van Vorchten, Oene, Terwolde en Wilp werden bezocht.

Beide excursies werden goed bezocht, en men was zeer enthousiast.

De donateursdag vond plaats op vrijdag 25 april, en stond mede in het teken van het afscheid van de voorzitter van de SOGK, de heer Johan Buitink.

Op het programma stond een bezoek aan de Koepelkerk in Arnhem. Daar gaf de heer H. Keesenberg een presentatie over de geschiedenis van deze kerk.

Na de lunch werd het eerste deel van de middag gevuld door de jaarvergadering, waarin het reilen en zeilen van de SOGK uitgebreid aan de orde kwam.

Daarna werd officieel afscheid genomen van de heer Johan Buitink, die acht jaar lang aan het roer van de SOGK heeft gestaan. Vicevoorzitter Gijs van Reenen sprak hem toe, en bedankte hem voor zijn tomeloze inzet. Als blijk van waardering is de heer Buitink door het bestuur tot ere-voorzitter benoemd, als bewijs waarvan hem de bijbehorende oorkonde werd uitgereikt.

PR:

Om het werk van de SOGK onder de aandacht te brengen, en mensen te interesseren voor het behoud van het religieus erfgoed, is een z.g. "educatief project" ontwikkeld, in samenwerking met GL/GK. Het opzetten van een lesprogramma was in handen van mevrouw drs. B.M.A. Beenackers, het contact met de scholen werd onderhouden door mevrouw P. Keijzer.

Door middel van lesbrieven over de kerk in Leur worden kinderen, en hun ouders en leerkrachten, in contact gebracht met religieuze monumenten. Twee scholen in Wijchen zullen het project in februari 2009 in hun lessen opnemen.

Er zijn vrijwilligers gevonden onder de donateurs, die de kinderen rondleiden in de kerk.

In mei 2009 zullen nog andere scholen het project opnemen.

Er is een lezing met dia's beschikbaar voor presentatie in de hele provincie. Gekwalificeerde vrijwilligers hebben zich bereid verklaard deze lezing te verzorgen.

De website geeft informatie over de actuele stand van zaken en projecten.

Onze kerken zijn waar mogelijk geopend op de Open Monumentendag, en worden veelal gebruikt voor culturele activiteiten.

Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen (GLGK):

De dienstverleningsovereenkomst met GL/GK is ongewijzigd van kracht. Als bekend zijn middels deze overeenkomst de meeste beheerstaken van de SOGK bij de werkorganisatie van GLGK ondergebracht, zodat het bestuur van de SOGK meer tijd heeft om zich aan haar eigenlijke beleidstaken te wijden. De samenwerking met GLGK wordt geregeld geëvalueerd in de Beheersraad.

Ondersteuning wordt gegeven aan de SOGK op het gebied van:

- personele, organisatorische en administratieve diensten
- onderhoud en restauratie
- educatie en voorlichting
- subsidieaanvragen
- activiteiten op cultureel en toeristisch gebied in en rond de bezittingen van beide organisaties

Contacten met de Provincie Gelderland:

In december 2008 is bij de provincie het rapport “Van Stichting Oude Gelderse Kerken naar Stichting voor Religieus Erfgoed” ingediend. In dit rapport worden de financiële consequenties uitgewerkt van de professionalisering en de groei van de SOGK, die door de provincie wordt gewenst en voor de provincie de voorwaarde vormt om de SOGK tot uitvoeringspartner van de provincie te kunnen kiezen. Het rapport loopt uit op de vraag aan de provincie om de jaarlijkse bijdrage vanaf 2010 sterk te verhogen in verband met de kosten van professionalisering en uitbreiding. Het rapport geeft ook aan dat de voorwaarden waaraan de provincie de ontwikkeling van de SOGK toetst tot en met 2008 naar behoren vervuld zijn.

De Plaatselijke Commissies (PC 's):

De Plaatselijke Commissies regelen in overleg met het bestuur van de SOGK de gang van zaken in de diverse kerken.

Jaarlijks vindt er overleg plaats tussen de PC 's en het AB SOGK.

Op deze vergadering, dit jaar gehouden op 17 september te Renkum, doen de PC 's verslag van de stand van zaken in hun kerk. Ze geven een overzicht van de activiteiten en brengen eventuele problemen naar voren. In de meeste kerken vinden culturele activiteiten plaats. In sommige wordt nog regelmatig een eredienst gehouden, en er zijn ook kerken, die gebruikt worden als trouwlocatie voor het burgerlijk huwelijk. Het bestuur van de SOGK licht de financiële stand van zaken toe en vertelt over haar plannen en werkzaamheden. Deze bijeenkomst wordt als zeer zinvol ervaren.

Onze religieuze gebouwen:

Een algemeen beschrijving van de gebouwen die eigendom zijn van de SOGK vindt u op onze website www.oudegeldersekerken.nl

Bijzondere feiten en gebeurtenissen in 2008:

Batenburg: Oude Sint Victorkerk:

In 2008 is begonnen met de opzet van een educatief project voor basisscholen. Het is de bedoeling dat dit project in de 2de helft van 2009 daadwerkelijk van start gaat. Het gaat niet alleen over de kerk, maar ook over andere monumenten, zoals de kasteelruïne, die eigendom is van GLGK.

Er wordt een internetsite “Trouwen in Batenburg” opgezet. 's Zomers is de kerk op zondagmiddag open. Ook worden er concerten gegeven.

Etten: Maartenskerk:

Na de recente restauratie van deze kerk was alleen het orgel nog in slechte staat.

Dit jaar is de beschikking voor de restauratie van het orgel afgekomen. De financiering van dit project is volledig verzekerd. De feitelijke restauratie zal in 2009 plaatsvinden.

De kerk wordt gebruikt voor tentoonstellingen, concerten, de jaarlijkse uitreiking van de Koninklijke onderscheidingen, en is tevens trouwlocatie van de gemeente Oude IJsselstreek.

Groenlo: Oude Calixtuskerk:

Als bekend werd juist voor de aanvang van dit verslagjaar de omvangrijke restauratie en revitalisatie van deze kerk afgerond met de feestelijke heropening van de kerk.

Bij de restauratie zijn voorzieningen getroffen waardoor koor en schip van de kerk apart gebruikt kunnen worden. De erediensten van de Hervormde (Protestantse) Gemeente van Groenlo vinden nu in het koor van de kerk plaats. Vervolgens stond 2008 geheel in het teken van het realiseren van een in het schip van de kerk op te stellen klank- en lichtspel over het beleg van Grolle (Groenlo) door Frederik Hendrik in 1627 en de betekenis daarvan voor het verloop van de Tachtigjarige Oorlog. Dit project is mede een onderdeel van het grote project Groenlo Vestingstad van de Gemeente Oost Gelre.

Door het verkrijgen van Europese subsidie, forse bijdragen uit het bedrijfsleven en medefinanciering door de gemeente Oost Gelre kon het project volledig gerealiseerd worden. Het is de bedoeling dat het in begin 2009 operationeel wordt. Later dat jaar vindt vervolgens de officiële opening plaats.

Het spel is in verband met de commerciële risico's ondergebracht in een nieuw-opgerichte vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door een nieuwe stichting (SMHOC). De SOGK doet een bindende

voordracht voor de meerderheid van de leden van de Raad van Toezicht van de SMHOC.

Kerk-Avezaath: Sint Lambertuskerk:

De kerk was open op de Avezaathse Cultuurdag. Er worden regelmatig initiatieven ontplooid om geld te genereren voor het onderhoud van het gebouw.
Ook is de kerk trouwlocatie.

Leur: Dorpskerk:

De Stichting Vrienden van de Kerk te Leur beheert deze kerk, en verzorgt activiteiten, zoals concerten. Ook worden er burgerlijke huwelijken gesloten.
Voor deze kerk is een educatief project voor de scholen ontwikkeld om bekendheid te geven aan het religieus erfgoed. Dit project gaat in 2009 van start op verschillende basisscholen in de omgeving.

Rijswijk: Sint Martinuskerk:

Het college van kerkrentmeesters beheert namens de SOGK de kerk.
In de kerk worden regelmatig concerten gegeven.

Zutphen: Synagoge:

De benedenverdieping is in 2005 voor 10 jaar, met een optie voor nogmaals 10 jaar, verhuurd aan de gemeente Zutphen ten behoeve van het archief van de archeoloog en opslag van archeologische vondsten.
De bovenverdieping is in gebruik bij de Nederlandse Israëlitische Gemeente de Stedendriehoek.
In 2007 heeft het bestuur van de SOGK een vernieuwde huurovereenkomst met de Joodse gemeente gesloten; mede daardoor is er een beter evenwicht ontstaan tussen opbrengsten en kosten van dit fraaie gebouw.

Financiën:

Eind mei 2009 heeft de door het Algemeen Bestuur van de SOGK aangewezen accountant de jaarrekening 2008 goedgekeurd en ondertekend. Het resultaat over het jaar 2008 is positief en bedraagt € 13.513,00. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve in de restauratiefondsen van de Stichting.
De baten van de Stichting bedroegen € 200.700,00, terwijl de lasten totaal € 187.187,00 waren. In dit laatste bedrag zitten de onderhoudskosten van de kerkgebouwen en de synagoge, de kosten die het bureau van Geldersch Landschap/Gelderse Kasteelen (GL/GK) ten behoeve van onze Stichting maakt, en de kosten verbonden aan de uitoefening van de aandachtsfunctie.
De baten worden gevormd door de subsidie van de provincie Gelderland, de opbrengsten van de donaties, giften en legaten, de huuropbrengst van de kerkgebouwen en de rente uit het vermogen.
In het jaar 2008 zijn geen bijzondere uitgaven gedaan voor restauraties e.d., zoals in de voorgaande jaren het geval was. Met de restauratie van de Oude Calixtuskerk te Groenlo (gemeente Oost-Gelre) is voorlopig de laatste grote restauratie van een kerkgebouw achter de rug.
In 2008 is wel door de rijksdienst die de monumentenzorg behartigt een financiële toezegging gedaan voor de restauratie van het Naber-orgel in de Maartenskerk te Etten. Deze restauratie is in 2009 gestart en zal bijna € 200.000,00 gaan kosten.
Tenslotte is het waard te vermelden dat de afwikkeling van de financiering uit de Europese Unie ten behoeve van de restauratie van de Oude Calixtuskerk in Groenlo geheel tot tevredenheid is geregeld en door de autoriteiten goedgekeurd.

Toekomstvisie:

De ontwikkeling van de SOGK tot een Stichting voor Religieus Erfgoed zal ook in 2009 met kracht worden voortgezet. Speerpunten van deze ontwikkeling zijn de hierboven reeds genoemde professionalisering en daarnaast uitbreiding van het bezit.

In 2009 zal in dat verband een nieuw meerjarenbeleidsplan (2010 - 2013) worden opgesteld. Cruciaal voor deze ontwikkeling zal zijn of de Provincie Gelderland in 2009 inderdaad zal besluiten haar financiële bijdrage aan het werk van de SOGK substantieel te verhogen in verband met de kosten van de professionalisering en het verwerven van nieuw bezit.

Er zal verder beleid gevoerd worden op het vergroten van het donateursbestand.

De samenwerking met GL/GK is van groot belang, en zal waar mogelijk worden geïntensiveerd.

Zo hoopt de SOGK de komende jaren weer een bijdrage te kunnen leveren aan het behouden van de mooie monumenten die onze provincie rijk is.

mei 2009, T.M. van Essen-de Wal, secr.